

143. SOHBET – 12.01.2018
NASIL BİR ALLAH'A İMAN EDİYORUZ?

Mevcut olan âlemde, insanı diğer varlıklardan farklı kılan en önemli özelliklerden birisi de, kendisi dışında bir varlığa iman etme hissiyatıdır. Kelime olarak 'iman' (إيمان), bir şeye tereddütsüz inanmak ve kesin olarak, içten ve yürekten bağlanmak anlamlarına gelir. Genel anlamda ise, bir dine ya da yaşam tarzına gönülden bağlanmayı ifade etmektedir. Dinî istilâhta iman, Allah'ın varlığına, birliğine, tereddütsüz inanmak ve Hz. Muhammed'in (sav) peygamber olduğunu ve bize bildirdiği şeylerin hepsinin hak ve doğru bulunduğunu, hiçbir şüphe duymadan kabul ve tasdik etmektir.

Tüm mevcudat, muhtaç olarak yaratılmıştır. İnanmak ve iman etmek, insanın fitrî ve ruhi bir ihtiyacıdır. Beden ve ruhtan müteşekkil olarak yaratılmış olan insanoğlu, bedensel ihtiyacını karşıladığı gibi ruhî/manevî ihtiyacını da gidermek zorundadır. Nasıl ki, bedensel ihtiyaçlarını karşılamadığında fizikî varlığı tehlikeye düşmekteyse, yine aynı şekilde ruhî ihtiyaçlarını gidasız bırakırsa manevi anlamda yok olmaya yüz tutmaktadır. Unutulmaması gereken husus ise, insanı var kılan aslî unsur, ruhtur. Bunun en bariz örneği, modern toplumlarda yaşayan insanın bedensel her türlü ihtiyacının karşılanmasına rağmen, günümüzde intiharların yüksek bir eğilimde olmasıdır. Çünkü ruhî inkıraz, süreç içerisinde bedensel yok oluşu da beraberinde getirmektedir.

Bilinen anlamda ki tarihsel süreç içerisinde, en ilkel diye nitelendirebileceğimiz kabilelerin dahi bir inanç sisteminin olduğunu müşahede etmekteyiz. Yakın çağlarda ortaya çıkan ve 'Tanrıtanımazlık' olarak tarif olunabilecek Ateizm, tarihte hiçbir dönem mevcut olmamıştır. Bütün kabileler ve milletler, bir inanç sistemine mensup olmuşlardır. Kendi varlıklarının dışında, gücü ve kudreti sembolize eden bir varlığa/varlıklara iman ve ibadet etmişlerdir. O sebeple Peygamberlerin davası, inançsızlığa ve dinsizliğe karşı verilmiş mücadeleler olarak sunulamaz. Onların gayret ve çabası, 'dine karşı din' diye kavramsallaştırabileceğimiz üzere, hak olan inancın batıl olan inançları izale etmesinin mücadelesidir. Yüce Peygamberimizi (sav) tebliğ etmek üzere vazifelendirildiği müşrik olan toplumda da, merkezinde Allah'ın olduğu ve ortaklarının olması sebebiyle batıl olan bir tanrı tasavvuru vardı. Kuran-ı Kerim'de Mevlâmız, bu hususa dikkat çekmektedir;

﴿وَلْتَن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾

“Andolsun, eğer onlara, “Gökleri ve yeri kim yarattı?” diye sorsan elbette, “Allah”, derler. De ki: “Peki söyleyin bakalım? Allah’ı bırakıp da ibadet ettikleriniz var ya; eğer Allah bana herhangi bir zarar dokundurmak isterse, onlar Allah’ın dokundurduğu zararı kaldırabilirler mi? Yahut Allah bana bir rahmet dilese, onlar O’nun rahmetini engelleyebilirler mi?” De ki: “Allah bana yeter.

Tevekkül edenler ancak O’na tevekkül ederler.”¹

Dinlerin itikadî bağlamda birbirleri arasında ki ayrışma noktasını belirleyen, sahip oldukları ve sundukları Tanrı tasavvurudur. Genelde tüm Peygamberlerin, özelde ise Hz. Muhammed (sav)’in tebliğ etmiş oldukları Hak dini olan İslam’ın beyan ettiği Allah tasavvuru, kendisine asla ortak kabul etmeyen ve yegâne kudret sahibi olan ‘tevhid’ merkezli bir Allah’tır. Hatta Müslüman olmanın şartı olan kelime-i şhadetin ilk kısmı, Allah’tan başka ilahın olmadığını vurgulayan ‘kelime-i tevhid’tir. Allah (c.c.) Kur’ân-ı Kerîm’inde, Allah’a eş koşma ve ortaklık davalarının her ne şekilde olursa olsun batıl olduğunu, bir Allah’ın hiçbir yönden dengi ve benzeri olmadığını, O’ndan gayrisinin hep yaratılmış olduğunu açıkça belirtmiştir. O halde Allah’ın birliğini tanımak, O’ndan şirk ve benzeri şeyleri uzaklaştırmak için “Allah’tan başka ilâh yoktur” demek, O’nun dışındakilerin tamamını ilâh tanımamak ve kabul etmemek gereklidir.

Yerleri ve gökleri yaratan Allah’ın varlığına inanmakla, mesele hallolmuş olmamaktadır. **Çünkü meselenin özü Allah’ın varlığına inanmak değil, nasıl bir Allah’a iman ettiğimizdir.** Batı’da aydınlanma dönemi sonrasında kitleler üzerinde etkili olmaya başlayan ve günümüzde moda haline getirilmek istenen ‘Deizm’ inancına mensup olanlar, Allah’ın varlığına inanmaktadır. Ancak Deizm, Aristo’nun “Allah varlığı yarattı ve gökyüzüne geri çekildi” diye özetleyebileceğimiz âleme müdahil olmayan ve tarihten kopuk olan bir Tanrı tasavvuruna sahiptir. Aleme müdahil olmayan bir Allah, dolayısıyla tarihe de müdahil olmayacaktır ve yanlış inanç ve eylemlere sahip olan toplumlara uyarıcı olarak Peygamberler göndermeyecektir.

¹ Zümer Suresi, 39:38

Oysa Kuran'da yüce Rabbimiz kendini tarif ederken;

﴿يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾

“Göklerde ve yerde bulunanlar, (her şeyi) O’ndan isterler. O, her an yeni bir ilâhî tasarruftadır.”²

diye buyurmaktadır.

Allah, her daim zamana ve zemine hükmetmektedir. Hiçbir zerre ve an, onun iradesinden bağımsız tecelli etmemektedir. Rabbimiz, bizleri yaratıp göğe çekilmemiştir. O bize şah damarımızdan daha yakındır.³ Biz Müslümanlar, yapıp ettiklerimizi görmeyen bir Rabbe değil, karanlık bir gecede simsiyah bir bacada dahi olsa işlediklerimizi görüp gözetleyen, her şeyi hakkı ile gören bir Allah’a inanıyoruz. Bizler, kötü sözlerimizi, yalanlarımızı, gıybet ve dedikodularımızı (haşa) işitmeyen bir Rabbe değil, tam tersine birbirimizin kulaklarına, elimizi ağızımıza siper ederek fısıldadıklarımızı dahi işiten bir Allah’a inanıyoruz.

Bizler, imanımızın sahih mi sahte mi, yaşantımızın İslami mi gayri İslami mi olduğundan haberdar olmayan bir Rabbe değil, en gizli sırlarımızdan haberdar olan bir Allah’a iman ediyoruz. Hatta öyle ki, herkese kapalı kalp ekranımızda geçen altyazıları bile bilen bir Allah’a inanıyoruz.

Kin, nefret, savaş, kan, zulüm, gözyaşı ve acıların egemen olduğu dünyamızda, “Allah bütün günahları bağışlar.”⁴ diyerek affeden, özür kabul eden, bağışlayan, hoş gören, yarattıklarına küsmeyen, sabırla kaçak kullarının döneceği günü bekleyen sonsuz merhamet ve kesintisiz adalet sahibi bir Allah’a inanıyoruz.

“Ey İbrâhîm! Bundan böyle önünde iki seçenek var: Ya Nemrut ya da ateş!” dendiğinde, “Ateşe girerim de asla Nemrut’un sistemini kabul etmem!” diyerek kor ateşlere mancınıkla fırlatılan, daha 17 yaşındaki İbrâhîm (a.s.) için “Ey ateş! İbrâhîm için serinlik ve esenlik ol!”⁵ diye emrederek ateşleri serin göl hâline getiren, Kâdir-i Muktedir bir Allah’a inanıyoruz. Kendisine

² Rahman Sresi, 55:29

³ Bkz. Kaf Suresi, 50:16, ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَتَعَلَّمْ مَا تَوْسَّوَسُ بِهِ نَفْسُهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِي﴾

“Andolsun, insanı biz yarattık ve nefsinin ona verdiği vesveseyi de biz biliriz. Çünkü biz, ona şah damarından daha yakınız.”

⁴ Bkz. Zümer suresi, 39:53, ﴿قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾

“De ki: “Ey kendilerinin aleyhine aşırı giden kullarım! Allah’ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Şüphesiz Allah, bütün günahları affeder. Çünkü O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.”

⁵ Bkz. Enbiyâ suresi, 21:69, ﴿قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾

“Ey ateş! İbrahim’e serin ve esenlik ol.” dedik.

yapılan ahlaksız teklifi; “Rabbim! Bana zindan, bunların benden istediklerinden daha iyidir!”⁶ diyerek geri çeviren, sonra da dünyanın en zalim zindanlarına giren genç Yusuf'u idam iplerinden alarak Mısır'a sultan eden, hâkimiyet ve hikmet sahibi bir Allah'a inanıyoruz.

Müslümanlar, Allah'ın bütün sıfatlarına, fiillerine ve isimlerine birlikte inanmak zorundadırlar. Allah'ın Celâlî isimleri, kalplerde korku ve haşyet doğururken, cemali isimleri gönülleri ümitle, sürurla ve sefayla doldurur. Şuurlu bir Müslüman, Allah ile olan ilişkisi havf (korku) ve reca (ümit) arasındadır. Havf, tatlı bir korkudur. Allah'ın celâl, kibriya ve azameti karşısında haşyet duymaktır. Reca ise zevkli bir ümittir. Onun lütuf, ihsan ve kereminden daima ümitvar olmaktır.

رُويَ عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى شَابٍّ وَهُوَ فِي الْمَوْتِ فَقَالَ «كَيْفَ تَجِدُكَ؟» قَالَ «وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي أَرْجُو اللَّهَ وَإِنِّي أَخَافُ ذُنُوبِي.» فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «لَا يَجْتَمِعَانِ فِي قَلْبِ عَبْدٍ فِي مِثْلِ هَذَا الْمَوْطِنِ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ مَا يَرْجُو وَأَمَنَهُ مِمَّا يَخَافُ»

“Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) ölmek üzere olan bir gencin yanına girmişti. Hemen sordu: “Kendini nasıl buluyorsun?” “Ey Allah’ın Resûlü, Allah’tan ümidim var, ancak günahlarımdan korkuyorum” diye cevap verdi. Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) da şu açıklamayı yaptı: “Bu durumda olan bir kulun kalbinde (ümit ve korku) birleşti mi, Allah o kulun ümit ettiği şeyi mutlaka verir ve korktuğu şeyden de onu emin kılar.”⁷

Mü’minin, Allah ile ilişkisinin kökeninde sevginin olduğunu akıldan çıkarmamak gerekmektedir. Vermiş olduğu sonsuz nimetlerin ve yarattığı insanlara sınırsız rahmetinin karşılığında, elbette alemlerin Rabbine karşı sonsuz bir muhabbet duyulmalıdır.

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ أَنَّادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ﴾

“İnsanlar arasında Allah’ı bırakıp da O’na ortak koşanlar vardır. Onları, Allah’ı severcesine severler. Mü’minlerin Allah’a olan sevgisi daha güçlü bir sevgidir. Zulmedenler azaba uğrayacakları zaman bütün kuvvetin Allah’ın olduğunu ve Allah’ın azabının pek şiddetli olduğunu bir bilselerdi!”⁸

⁶ Bkz. Yûsuf suresi, 12:33, ﴿قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُن مِّنَ الْجَاهِلِينَ﴾

“Yûsuf, “Ey Rabbim! Zindan bana, bunların beni dâvet ettiği şeyden daha sevimlidir. Onların tuzaklarını benden uzaklaştırmazsan, onlara meyleder ve cahillerden olurum” dedi.”

⁷ Tirmizî, Cenâiz 11, (983); İbnu Mâce, Zühd 31, (4261).

⁸ Bakara Suresi, 2:165

Alınacak Dersler:

- 1) İnsanlar, fitraten inanç sahibi olmaya meyilli yaratılmışlardır.
- 2) İnsan, beden ve ruhtan müteşekkil olarak var edilmiştir. Bedenin ihtiyaçları olduğu gibi, ruhunda ihtiyacı vardır ve bu öncelikli olarak imandır.
- 3) Meselenin özü Allah'ın varlığı değil, nasıl bir Allah'a iman ettiğimizdir.
- 4) Allah, her daim âleme ve tarihe müdahildir.
- 5) Allah, bize şah damarımızdan yakındır ve bizi hiç yalnız bırakmamaktadır.
- 6) Allah ile ilişkimizin özü sevgidir. Ancak mü'min, kendisini havf (korku) ve reca (ümit) arasında konumlandırır.

Ödev:

Bu dersi ailenizle de okuyunuz ve mütalaa ediniz.